



ת"פ 69364/03/22 - מדינת ישראל-פמ"ד נגד סאמר פריגאת-בעצמו

בית המשפט המחוזי בבאר שבע

ת"פ 69364-03-22 מדינת ישראל נ' פריגאת(עציר)
תיק חיצוני: 1841/22

בפני	כבוד השופט יובל ליבדרו
המאשימה	מדינת ישראל-פמ"ד
	ע"י ב"כ עו"ד דרור שטורק
נגד	סאמר פריגאת-בעצמו
הנאשם	ע"י ב"כ עו"ד אבנר שמש

גזר דין

1. הנאשם הורשע על-פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון בכתב אישום מתוקן (להלן: "כתב האישום") המייחס לו עבירת שוד, עבירה לפי סעיף 402(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין").
2. במסגרת הסדר הטיעון הגיעו הצדדים להסכמה לפיה המאשימה תגביל את טיעוניה לעונש של 4 שנות מאסר לצד עונשים של מאסר מותנה ופיצוי למתלונן, ואילו ב"כ הנאשם יוכל לטעון לעונש באופן חופשי.

כתב האישום

3. מעובדות כתב האישום עולה כי ביום 16.3.2022 סמוך לשעה 02:10 הנאשם ואחר הגיעו לתחנת דלק במתחם מרכז הנגב בבאר שבע. באותה העת המתלונן שהוא נהג מונית תדלק את רכב המונית שבבעלותו. במעמד זה פנה הנאשם אל המתלונן וביקש ממנו שיסיע אותו ואת האחר לאזור בית ספר תיכון בעיר בעלות של 40 ₪. המתלונן הסכים לבקשת הנאשם שהתיישב במושב האחורי מאחורי המתלונן בעוד האחר התיישב במושב הנוסע הקדמי. לאחר הנסיעה, כשהמונית הגיעה לייעדה, הנאשם בעודו יושב במושב האחורי ומאחורי המתלונן לפת במפתיע את גרונו של המתלונן עם ידו השמאלית ועם ידו הימנית הצמיד לגרונו חפץ בעודו צועק על המתלונן "איפה הכסף".

בשלב זה לערך, פתח האחר את דלת המונית ונמלט החוצה בעוד הנאשם מאיים על המתלונן כמתואר.

לדרישת הנאשם, המתלונן בעוד גרונו לפות על-ידי הנאשם האוחז בחפץ, סימן לנאשם כי הכסף נמצא במשענת היד שבין המושבים במונית. הנאשם לקח ממשענת היד את סכום הכסף שהיה שם, סכום העולה על 300 ₪, ונמלט המקום.



4. בעניינו של הנאשם התקבל תסקיר של שירות המבחן ממנו עולה כי הנאשם כבן 27, סיים 8 שנות לימוד ופרש מהלימודים על רקע סכסוך שבטי, השתלב בעבודות מזדמנות ועזר בפרנסת המשפחה, טרם מעצרו לא עבד והוא מתגורר בבית הוריו ברהט. הנאשם מסר כי גדל באזור בעייתי ותיאר חוויות ילדות קשות לרבות חשיפה לעוני, סמים, סכסוכים שבטיים ואלימות שכללה שימוש בירי.

שירות המבחן מסר כי הנאשם מוכר לו מאבחונים קודמים. כך הוזכר תיק משנת 2014 בו המליץ השירות לקבל הסדר טיעון שכלל עונש של מאסר בפועל על רקע אי שיתוף פעולה עם השירות וכך הוזכר תיק אחר, משנת 2019, בו שוחרר הנאשם לקהילה טיפולית אך בהמשך עזב את הקהילה ונדון לעונש מאסר בפועל.

הנאשם שיתף כי הוא צורך סמים החל מגיל 13 והתנסה בסמים שונים בתדירות יומיומית על מנת להתמודד עם מציאות חייו, כי בשל צריכת הסמים חוה הזיות והתמודד עם קושי נפשי, כי בעת מאסרו האחרון נמנע מצריכת סמים אך לאחר שחרורו חזר לצורך באופן אינטנסיבי סמים מסוג קריסטל ומורפיום. הנאשם שיתף בתסכולו נוכח חזרתו למעצר בתיק זה כ- 40 יום לאחר ששוחרר ממאסרו האחרון, ביטא עייפות ואכזבה מאורח חייו סביב השימוש בסמים ומעורבותו הפלילית, מסר שערך בעבר ניסיונות להתמודד עם התמכרותו באופן עצמאי ובמסגרות טיפוליות במסגרת מאסרו, ניסיונות שכשלו.

הנאשם הודה בפני שירות המבחן בביצוע העבירה ולקח אחריות עליה, מסר כי ביצע אותה על רקע הצורך שלו במימון הסמים שאותם צרך.

הנאשם הביע מוטיבציה להשתתפות בהליך טיפולי. שירות המבחן התרשם כי הנאשם ערך מאמצים לשתף בפתיחות את סיפור חייו, גדל בסביבה משפחתית מורכבת, היה חשוף לחברה שולית, בעל דפוס התמכרותי ונעדר מערכות תמיכה משמעותיות. הרושם הוא שהנאשם מצא בצריכת הסמים פתרון נוח ומהיר לקשייו ונראה כי כיום הוא מגלה מודעות רבה יותר לבעיית התמכרותו ומביע כאמור רצון בטיפול.

לצד זאת, שירות המבחן התרשם שגבולות חיצוניים וסנקציות משפטיות קודמות לא הביאו לריסון התנהגותו. בשים לב לאמור ובשים לב לעברו הפלילי, שירות המבחן התרשם כי קיימת רמת סיכון גבוהה להישנות עבירות אלימות וסמים והוסיף כי ניתן לצמצם רמת סיכון זו באמצעות טיפול. שירות המבחן המליץ לדחות את דיון הטיעונים לעונש כדי לבחון את אפשרות שילובו של הנאשם בחלופה טיפולית.

בהחלטה מיום 18.12.2022 לא מצאתי להעתר לבקשת שירות המבחן לדחות את דיון הטיעונים לעונש כדי לבחון אפשרות שילובו של הנאשם בהליך טיפולי, תוך שהוספתי שבחינת בקשת שירות המבחן תעשה לאחר שמיעת טיעוני הצדדים לעונש.

טיעוני הצדדים

5. **המאשימה** טענה לעונש בכתב והשלימה טיעוניה על-פה. המאשימה טענה כי לנוכח אופי הסדר הטיעון אין היא טוענת למתחם עונש הולם, ועתרה בהתאם להסדר לעונש של 4 שנות מאסר הכולל הפעלה של המאסר



המותנה בן 6 חודשים שתלוי ועומד כנגד הנאשם, למאסר על תנאי ארוך ולפיצוי המתלונן.

המאשימה טענה שאין מקום לבחון שילובו של הנאשם בהליך טיפולי והפנתה בעניין זה לעברו הפלילי של הנאשם הכולל הרשעות רבות ולעונשים שהושתו עליו שלא היה בהם כדי להרתיעו להמשיך ולבצע עבירות. בנוסף הפנתה המאשימה למסוכנות הגבוהה הנשקפת מהנאשם להישנות ביצוע עבירות כפי שהעריך שירות המבחן.

המאשימה הפנתה בטיעוניה גם לערכים המוגנים שנפגעו, לפגיעה הממשית בהם ולחומרת נסיבות ביצוע העבירה לרבות לכך שהמתלונן נמנה על אוכלוסיית נותני השירותים המהווים טרף קל ולכך שהעבירה בוצעה במהלך עבודתו של המתלונן, לתכנון שקדם לביצוע העבירה, לכך שדאג להצטייד בחפץ אותו הצמיד לגרונו של המתלונן, לחלקו הבלעדי בביצוע העבירה, לנזק שנגרם למתלונן ולנזק שעלול היה להיגרם לו, לפגיעה בתחושת הביטחון של ציבור נותני השירותים והציבור כולו ולסיבה שהביאה את הנאשם לבצע את העבירה.

המאשימה טענה שיש מקום להטיל עונש משמעותי גם משיקולי הרתעת הרבים והנאשם עצמו. המאשימה הפנתה לפסיקה לתמיכה בעמדתה העונשית.

6. **ב"כ הנאשם** טען אף הוא לעונש בכתב והשלים טיעונו על-פה. ב"כ הנאשם טען כי ככל ועתירתו לדחות את דיון הטיעונים לעונש כדי לבחון את שילובו של הנאשם בהליכים טיפוליים תידחה, נכון יהיה לקבוע מתחם עונש הולם שנע בין 15 ל-30 חודשי מאסר, ועתר הוא לעונש של 18 חודשי מאסר, להפעלת המאסר המותנה שתלוי ועומד כנגדו בחופף, למאסר מותנה ולפיצוי המתלונן.

ב"כ הנאשם מיקד טיעונו בעתירה לשלב את הנאשם בהליך טיפולי. ב"כ הנאשם הפנה בעניין זה לתסקיר שירות המבחן שהתקבל, ואשר כולל המלצה חיובית לעניין אפשרות שילוב הנאשם בטיפול (המלצה שהתקבלה כבר במסגרת הליך המעצר), לזיקה שבין ביצוע העבירה על-ידי הנאשם להתמכרותו לסמים ולכך שבעניינו של הנאשם מתקיימים התנאים הנדרשים לצורך שילוב בטיפול בהתאם לסעיף 83 לחוק העונשין.

ב"כ הנאשם הפנה בטיעונו גם לנסיבות חייו המורכבות של הנאשם, למוטיבציה שהביע להשתלב בהליך טיפולי ולאופן שבו בוצעה העבירה המלמד על נזקקותו בטיפול.

כן הפנה להודאת הנאשם וללקיחת האחריות על מעשיו, לחיסכון בזמן שיפוטי, למשך הזמן הקצר שבו בוצעה העבירה ולסכום הכסף הקטן שנגנב המעיד על חוסר תכנון של העבירה ועל הצורך שלו בכסף לצריכת סמים.

ב"כ הנאשם צרף פסיקה לתמיכה בטיעונו.

7. **הנאשם** מסר כי הוא עצור 10 חודשים, כי הוא רואה בחומרה את העבירה שביצע, כי ביצע אותה על רקע התמכרותו לסמים, כי הוא מבקש מבית המשפט הזדמנות לצאת לטיפול קהילתי והוסיף כי אף שקיבל בעבר הזדמנות לטיפול ונכשל הוא ישתדל הפעם לנצל את ההזדמנות שתינתן לו.

דין והכרעה

עמוד 3



8.

בפתח הדיון יש להידרש לעתירת ב"כ הנאשם לאפשר את מיצוי הליכי שילוב הנאשם בהליכים טיפוליים בשירות המבחן קודם לגזירת דינו, כהמלצת שירות המבחן.

לאחר שבחנתי את מכלול הנסיבות, את המפורט בתסקיר שירות המבחן ואת טיעוני הצדדים, הגעתי למסקנה לפיה אין מקום לקבל עתירה זו.

סבורני כי אין די בהבעת מוטיבציה ורצון להשתלב בהליך טיפולי כדי לזנוח את שיקולי הגמול וההרתעה הנדרשים במקרה זה. אמירה של נאשם "רוצה אני" טיפול או גמילה איננה בגדר "מילת קסם" אותה ישלוף הנאשם לכשיחפוץ, ולא יכולה להוות היא חומת מגן מפני השתת עונש של מאסר בבית הסוהר במקרה המתאים.

כך ביתר שאת עת מדובר בנאשם שביצע עבירה חמורה, ואשר השתחרר שבועות מספר קודם לכן מבית הסוהר בגין ביצוע עבירה דומה, ואשר בתיקו הקודם כבר ניתנה לו הזדמנות להשתלב בהליך טיפולי אותה זנח בחלוף זמן קצר, כבעניינו.

מתסקיר שירות המבחן עולה, שהנאשם מוכר מאבחונים קודמים שנערכו בעניינו וכן שהנאשם כבר התנסה בהליכים טיפוליים אך התקשה להתמיד בהם. כך צוין כי רק בשנת 2019 הביע הנאשם במסגרת הליך המעצר בתיקו הקודם מוטיבציה להשתלב בהליך טיפולי והופנה על-פי המלצתו לקהילה טיפולית אך לאחר פחות מחודש עזב את הקהילה ונדון לעונש של מאסר בפועל.

אכן, דבר ידוע הוא שהליכי גמילה אינם קלים וכשלו בהליך קודם איננו מלמד בהכרח על חוסר אפשרות להצליח בהליך גמילה נוסף, ואולם, שירות המבחן בעצמו ציין בתסקיר כי גם עתה הנאשם ביטא חוסר אמון ביכולתו להצליח לצאת מהמעגל בו הוא מצוי, ואף ביטא את חוסר התמיכה והאמון של משפחתו לעריכת שינוי בחייו.

נתונים אלו אינם מעודדים ומלמדים על כך שהרצון בטיפול נדמה יותר כמשאלת לב, שלא די בה.

אמנם, שירות המבחן ציין שהנאשם מגלה מודעות רבה יותר מבעבר לבעיית התמכרותו ולהשלכותיה, ואולם סייג זאת כשציין שהדבר רק "נראה" כך.

לא זו אף זו, אין בתסקיר כל התייחסות לנפקות כשלון ההליך הטיפולי בתיק הקודם של הנאשם על סיכויי הצלחתו עתה, ועל רצינות הצהרותיו, זאת כאשר שירות המבחן עצמו הזכיר בתסקיר שגם בתיק הקודם הנאשם שוחרר לקהילה טיפולית על-פי המלצתו, לאחר שזה הביע מוטיבציה להשתלב בטיפול. יש להניח שגם בתיק הקודם שירות המבחן התרשם מכנותו של הנאשם ורצינותו להשתלב בטיפול, שאחרת מן הסתם לא היה ממליץ לעשות כן.

בשים לב לאמור, היה מצופה ששירות המבחן יבהיר וינמק כדבעי בתסקיר שהגיש מדוע יש לשוב ולבחון שילוב הנאשם בהליך טיפולי ולא יסתפק באמירה כללית לפיה נראה שהנאשם מודע היום יותר מבעבר לבעיית התמכרותו וכו'.



לתמיכה בטיעוני הפנה ב"כ הנאשם למספר החלטות שניתנו על-ידי מותב זה בתיקים אחרים בהן הוריתי על שילוב הנאשמים בחלופות טיפוליות במסגרת התיק העיקרי (ת.פ. 40359-06-21; ת.פ. 9060-11-18, ת.פ. 23813-09-21).

כפי שציין ב"כ הנאשם, מותב זה נכון לא פעם לבחון שילוב של נאשמים בהליכים שיקומיים ואף להורות על שחרור הנאשמים ממעצר לחלופות טיפוליות כנגזר מכך, ואולם זאת במקרים המתאימים. ענייננו אינו דומה למקרים אליהם הפנה ב"כ הנאשם. באותם מקרים לא דובר בנאשמים ששחררו ממאסר ובחלופי שבועות מספר חזרו וביצעו את אותה עבירה בעטייה שהו במאסר; באותם מקרים לא דובר בנאשמים שבתיקם הקודם שוחררו לחלופה טיפולית ועזבוה בחלופי זמן קצר ביותר; באותם מקרים דובר בנאשמים שהיתה להם תמיכה משפחתית שהיא חשובה להצלחת הטיפול וחלקם אף החלו בהליכי גמילה עובר למעצרם באופן עצמאי.

מעבר לכל האמור, ומעבר לשלב בו נמצאו אותם נאשמים במסגרת ההליך הטיפולי, התרשמתי ביחס לסיכויי ההצלחה של ההליך הטיפולי שונים המה בענייננו של הנאשם.

לא למותר להזכיר, כי בענייננו לא מדובר בקטיעת הליך טיפולי בו מצוי הנאשם. בענייננו הנאשם כלל לא החל בטיפול. אכן, לא מצאתי לאפשר המשך בחינה של אפשרות שילוב בהליך זה, ואולם שאלת העדפת המסלול העונשי על פני השיקומי נתונה לשיקול דעתו של בית המשפט (ראו לשון סעיף 40ד לחוק העונשין), וכנגזר מכך לא פעם ידחה בית המשפט את המלצת שירות המבחן לדחות את דיון הטיעונים לעונש כדי לאפשר את מיצוי בחינת שילובו של הנאשם בהליכים טיפוליים.

זאת, הן כדי למנוע מהנאשם עגמת נפש בהמשך ההליך לאחר שיסתיימו הליכי הברור, הן כדי למנוע בזבוז משאבים ציבוריים של שירות המבחן וחלופות המעצר והן לנוכח הצורך בסופיות הדיון, והכל מקום בו מתרשם בית המשפט לאחר קבלת התסקיר הראשון של שירות המבחן (שעל דרך כלל, כבענייננו, הוא מפורט דיו), ולעיתים אף מבלי להידרש לתסקיר כלל, כי יש לבכר את המסלול העונשי על-פני זה השיקומי.

עוד יוזכר, כי מטבע הדברים שירות המבחן אמון על שאלת שיקומו של הנאשם בעוד בית המשפט נדרש לבחון שיקולים רחבים וחשובים נוספים דוגמת גמול והרתעה, ולכן כאמור במקרים המתאימים תדחנה המלצות שירות המבחן חרף חשיבותן.

בענייננו, השילוב שבין חומרת העבירה בנסיבותיה (לרבות הצמדת חפץ לגרונו של המתלונן ומיהותו של המתלונן- נהג מונית שנותן שירות לציבור) לעובדה שהנאשם שוחרר ממאסר בגין אותה עבירה ממש בתיקו הקודם, תיק בו ניתנה לו הזדמנות להשתלב בהליך שיקומי ואשר אותה לא ניצל, הוא אשר הוביל למסקנה לפיה יש לתת בכורה לשיקולי הגמול וההרתעה, וכפועל יוצא מכך לדחות את בקשת שירות המבחן להמשיך בבחינת שילובו של הנאשם בהליך טיפולי במסגרת תיק זה.

לסיכום עניין זה אפנה לדברים שנאמרו בע"פ 2228/20 **אטרש נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 24.6.2020), פסקאות 13-14, בענייננו של נאשם שהורשע כבענייננו בעבירת שוד ואשר בקשה למיצוי בחינת



שילובו בהליכים טיפוליים נדחתה:

"בשים לב לעקרון המנחה בענישה - הלא הוא עקרון ההלימה (סעיף 40 לחוק העונשין), ברי, כי על דרך הכלל עבירה כמו זו שביצע המערער, מחייבת ענישה ממשית ומרתיעה בדמות מאסר בפועל. בקשתו של המערער ליטול חלק בהליכים טיפוליים, ראוייה אמנם להערכה, אך כפי שצינה ב"כ המשיבה, אלו יוכלו להתקיים גם בתוככי בית הסוהר [...] אמת נכון הדבר, פוטנציאל שיקומי קיים כאמור, אך הדרך אל השיקום, כך נראה, אינה קצרה וגם אינה בטוחה [...] עוד זאת אעיר, את שידוע - תפקידו של שירות המבחן להמליץ, תפקידו של בית המשפט להכריע [...] כבר נפסק בעבר, כי לא בנקל יורה בית המשפט על דחיית מועד מתן גזר הדין: "כאשר עסקינן בהמלצה של שירות המבחן לדחות את מועד מתן גזר הדין לצורך מיצוי הליך שיקומי, עומדים מנגד שיקולים שונים, וביניהם האינטרס בסופיות הדין; הפגיעה הנגרמת להרתעת היחיד והרבים מכך שהעונש ירוצה זמן מה לאחר ההרשעה; והשפעת הדחייה על שיקומם של נפגעי העבירה ועל הנאשם עצמו" (ע"פ 1170/15 פלוני נ' מדינת ישראל, [פורסם בנבו] פסקה 18 (11.01.2016)). בית המשפט נדרש לאזן בין השיקולים השונים, ולהכריע כראוי בענינו".

כידוע לנאשם לא עומדות שתי ברירות בלבד - שיקום מחוץ לבית הסוהר או ח"י פשע בבית הסוהר. לנאשם עומדת ברירה נוספת והיא להשתלב בהליכי שיקום בבית הסוהר. בעניין זה ראו למשל רע"פ 5655/13 עמרם נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 20.11.2014), פסקה 4:

"על כל אלה יש להוסיף כי בפני המבקש לא ניצבות שתי דרכים בלבד - דרך השיקום והחזרה לחיים נורמטיביים ודרך המאסר והפשע. דרך נוספת, שהיא דרך המלך בנסיבות מצערות כגון אלה שלפנינו, היא הדרך של המשך שיקומו תוך ריצוי מאסרו, באמצעות התוכניות הטיפוליות השונות המוצעות בבית הסוהר. מתסקיר שירות המבחן עולה כי המבקש החל להבין את הפסול שבמעשיו ומבקש לתקן את דרכיו, ויש לקוות כי דרך שלישית זו - היא הדרך הישרה שיבור לו המבקש. בכל מקרה, על המבקש להבין שלמעשים פליליים יש השלכות, ושהעונש שנגזר עליו מידתי והולם"

וכן רע"פ 8594/04 בן שבת נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 30.1.2005), פסקה 5:

"הגמילה מסמים מחוץ לכתלי הכלא היא פריבילגיה מיוחדת העומדת לנאשם בנסיבות יוצאות דופן, שאינן מתקיימות כאן. במקרה זה, חומרת המעשים והמסוכנות העולה מהם ומן העבר הפלילי הקודם מצדיקים את ישיבתו של המבקש בכלא וריצוי עונש המאסר שגזר עליו, תוך הגנה על הציבור מפני פגיעתו הרעה. אם יבקש באופן אמיתי להיגמל מהתמכרותו, יש להניח שייפתחו בפניו שערי הגמילה גם בין כתלי הכלא".

ער אני לכך שבתסקיר צוין שהנאשם מסר לשירות המבחן שהוא התקשה להשתלב בהליכי טיפול, חינוך ועבודה בזמן המעצר עקב סכסוכים של בני משפחתו עם גורמים בתוך הכלא, מה שהוביל להעברתו בין בתי מעצר שונים והשמטתו באגף הפרדה. תימוכין לטענות אלו לא הוצגו לשירות המבחן או לבית המשפט, ואף לא ברור האם הדבר קשור בעובדת היותו עזיר להבדיל מאסיר, ומכל מקום חזקה על שב"ס שימצא את מתקן הכליאה המתאים לנאשם ויפעל ככל הניתן לשילובו בטיפול, ככל שהנאשם אכן יחפוץ בכך.



לנוכח כל האמור, לא מצאתי כי יש מקום להמשיך בבירור התאמת הנאשם לשילוב בהליכי טיפול מחוץ לבית הסוהר, ומכאן שיש להידרש עתה לשאלת עונשו. יחד עם זאת, וכפי שיפורט להלן, מצאתי לתת משקל לרצון ולמוטיבציה של הנאשם לשקם את חייו במספר מישורים, כפי שיפורט להלן.

9. הצדדים הציגו בענייננו הסדר מסוג "הסדר טווח" במסגרתו המאשימה הגבילה את טיעוניה לעונש של 4 שנות מאסר וענישה נלווית מבלי שטענה למתחם עונש ההולם בעוד שב"כ הנאשם טען באופן חופשי, ועתר לעונש של 18 חודשי מאסר תוך שטען שמתחם העונש הולם נע בין 15-30 חודשי מאסר.

בפסיקת בית המשפט העליון קיימות גישות שונות ביחס לשאלה האם במסגרת הסדר שכזה פטור בית המשפט מחובתו לקבוע מתחם עונש הולם. מחד, קיימת גישה לפיה קביעת מתחם עונש הולם על-ידי בית המשפט היא אמירה נורמטיבית של בית המשפט אשר צריכה להיאמר ללא קשר להסדר שבין הצדדים. מאידך, קיימת גישה לפיה בנסיבות דומות, של הסדרים "סגורים" או "הסדרי טווח", אין מקום לקביעת מתחמי עונש הולם. לעניין הגישות השונות ראו למשל ע"פ 8109/15 **אביטן נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 09.06.2016), פסקה 8.

לצד אלה, קיימת גם גישת ביניים לפיה במקרה שכזה אין צורך בהרחבה ובפירוט של מתחם העונש ההולם. צורך שכזה יכול לקום בעיקר עת מוצא בית המשפט להטיל עונש שנמצא מחוץ לטווח המוסכם. בעניין זה ראו למשל ע"פ 6943/16 **גלקין נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 28.01.2018), פסקה 3.

סבורני כי לנוכח אופיו של ההסדר אליו הגיעו הצדדים, ולנוכח העובדה שהעונש שאותו מצאתי להטיל על הנאשם נמצא בתוך טווח הטיעון המוסכם של הצדדים, אין הכרח לשרטט במדויק את גבולות מתחם העונש ההולם בענייננו, אף שמוצא אני לציין, כי הרף התחתון של מתחם העונש ההולם בענייננו צריך להיות גבוה מזה שלו טען ב"כ הנאשם.

אחר כל זאת, פטור בלא כלום אי אפשר, וכדי להבין את מסקנתי בדבר העונש הראוי לנאשם, מצאתי לעמוד גם על השיקולים שמגבשים על דרך כלל את מתחם העונש ההולם.

10. בענייננו פגע הנאשם בערכים המוגנים של הגנה על קניינו, בטחונו, שלווה נפשו, שלמות גופו וחירותו של אדם כמו גם בהגנה על תחושת הביטחון של הציבור ושלטונו וביטחונם של ציבור נותני השירותים.

11. מידת הפגיעה בערכים המוגנים בענייננו היא משמעותית. מדובר בשוד בו ניצל הנאשם את השירות שהוענק לו על-ידי נהג המונית כדי לשדוד את כספו. הנאשם התיישב במושב שמאחורי מושב הנהג, וכשהמונית הגיעה ליעדה במקום לשלם על השירות שקיבל, לפת הנאשם את גרונו של המתלונן, הצמיד לגרונו חפץ ודרש ממנו את כספו. הנאשם לא חדל גם כשהאחר שהתלווה אליו ברח מהמונית והמשיך בלפיתת גרונו של המתלונן עד שזה הצביע על מקום הכסף. הנאשם לקח את הכסף וברח. נקל לשער את תחושת האימה וחוסר האונים שאחזה במתלונן.

לצד זאת, נתתי משקל לכך שלא נגרם בסופו של יום נזק לגוף ולכך שסכום הכסף שנגנב הוא לא משמעותי.



12. בבסיסה של כל עבירת שוד עומד הרצון לקחת מקניינו של האחר וזאת תוך שימוש באלימות פיזית או מילולית. לא אחת הדגיש בית המשפט העליון את הצורך לעקור עבירה זו המטילה אימה על הציבור, ואשר פוטנציאל ההסלמה לפגיעה פיזית ונפשית בנפגעי העבירה הוא ממשי, באמצעות ענישה מרתיעה. ראו למשל ע"פ 5265/12 עמור נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 27.12.2012):

"...עבירה זו אסור לה שתקנה אחיזה במחוזותינו ועלינו לפעול לעוקרה היכן שניתן. עבירת השוד פוגעת בציבור הקורבנות המסוים במסגרת האירוע, כמו גם בכלל האוכלוסייה כאשר גורמים עבריינים מאיימים על שלומה ורווחתה. על בתי המשפט להעביר מסר מרתיע לכל מי שבוחר להשיג רווח 'קל' בדרך עבריינית תוך פגיעה באנשים תמימים הנקרים בדרכם. כאמור, בנסיבות רגילות הרתעה זו צריכה לכלול מאסר בפועל".

בע"פ 1885/07 נאיף נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 1.7.2008), פסקה 3 (להלן: "עניין נאיף") נאמר בהקשר של עבירות שוד של נהגי מוניות כי:

"המערער חטא בעבירות שעל חומרתן נדמה כי אין צורך להרבות מלים. נהגי מוניות הפכו בשנים האחרונות טרף קל למעשי שוד, הואיל ונאסר עליהם לבחור את נוסעיהם, ולא אחת מנוצלת עובדה זו על ידי אנשים חסרי מצפון כדי להסיעם למקומות מבודדים שם הם תוקפים את הנהגים, מאלצים אותם לברוח על נפשם, וגונבים את רכביהם. זו התנהגות שחומרתה רבה, ולא אחת פסקנו כי יש להשית בגינה תקופות מאסר ממושכות, במטרה להבהיר לכל את המחיר שיידרשו לשלם אם ימצאו חוטאים בכך".

13. באשר לנסיבות הקשורות בביצוע העבירה מצאתי לתת משקל לתכנון שקדם לביצוע העבירה (ההצטיידות בחפץ, הפניה אל המתלון, הישיבה במושב מאחורי מושב המתלון, הנסיעה אל היעד, האיום באמצעות חפץ); לניצול העובדה שבמונית היה האחר שעלה איתו לנסיעה, לפחות בתחילתו של השוד (עובדה 4); לנזק הנפשי ולמצער רגשי שנגרם למתלון; לנזק הקנייני שנגרם למתלון (גניבת סכום של למעלה מ-300 ₪ ואי תשלום עבור הנסיעה); לפוטנציאל הסיכון ולנזק שעלול היה להיגרם למתלון; לחלקו הבלעדי של הנאשם בביצוע העבירה; לתעוזה בביצוע העבירה ולאופי האלימות שכלל את לפיתת גרונו והצמדת חפץ לגרונו של המתלון; לסיבה שהביאה את הנאשם לביצוע העבירה; לכך שהנאשם לא הפסיק את מעשיו גם לאחר שהאחר יצא מהמונית ועזב את המקום; לשעת ביצוע העבירה (שעת ליל בה הקרבן בודד, אשר מטבע הדברים מעלה הזמנות לבצע עבירות מעין אלו ומגבירה הפגיעות של הקרבן); ולזהות המתלון (נהג מונית).

ביחס לנסיבות ביצוע העבירה יש לשוב ולהידרש לזהות הקרבן - המתלון. מדובר בנהג מונית אשר מכח תפקידו נותן הוא שירות לציבור הרחב, גם בשעות הלילה המאוחרות. מדובר אפוא בקרבן הנמנה על אוכלוסיית נותני השירותים, דוגמת מוכרים בחנויות נוחות ("פיצוציות") ועובדי תחנות דלק, אשר למרבה הצער נופלת לא פעם קרבן לעבריינים המבקשים לנצל את פגיעותם כמי אשר נמצאים בדד בשעות הלילה ולשדוד את כספם או את מרכולתם.



כדי לאפשר לציבור להמשיך ולהנות משירותים אלו, גם במקומות מבודדים וגם בשעות הלילה, על בית המשפט לתת ידו בהגנה על אלה, וזאת באמצעות הטלת עונשים מרתיעים.

לעניין ההגנה על עובדי הלילה דוגמת המתלונן בעניינו ראו ע"פ 4812/12 סעדייב נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 11.04.2013) פסקה 4:

"עובדי הקיוסקים נמנים עם שורה ארוכה של עובדים, דוגמת עובדי תחנות דלק ומאבטחים, המעניקים שירות בשעות הלילה לאלה הזקוקים לו. המדובר באנשים אשר עובדים לפרנסתם בעבודות שמטבען אינן פשוטות. בעבודתם חשופים הם למפירי חוק אשר מנצלים את אצטלת הלילה ורדת החשכה לביצוע זממם. לרוב, עובדים אלה נמצאים במקום בגפם, ועובדי האורח המצויים בסביבתם הם מעטים. לא אחת מותקפים 'עובדי הלילה' על ידי יחידים או קבוצות אשר שמו להם למטרה להשיג 'כסף קל' ביוזעם שהעובד נמצא לבדו ולא יתנגד למתן הכסף כאשר חייו ושלמות גופו מונחים על הכף. מעבר לנזק הפיזי שגורמים התוקפים לעובדים, הפגיעה הנפשית לנוכח הטראומה שעברו ותחושת חוסר האונים בה הם מצויים הינן גבוהות במיוחד... על בית המשפט לתרום את חלקו ללוחמה בתופעה זו. רשת ההגנה שיכול לספק בית המשפט מתבטאת בהחמרת הענישה שיטיל על מפירי החוק בעניין זה ושתגשים את תכליות ההרתעה והגמול".

ובעניין שוד של נהגי מוניות ראו ע"פ 10828/04 טלאל נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 16.6.2005):

"חובתו של בית המשפט להגן על אנשי עמל, כמו נהגי מוניות, הנותנים שירות לציבור גם בשעות שאינן שיגרתיות, ונחשפים לגחמות זדון של עבריינים".

לצד כל אלה, נתתי כאמור משקל גם לכך שלא נגרם למתלונן נזק פיזי ולכך שסכום הכסף שנשדד לא היה משמעותי.

14. עיון בפסיקה מגלה כי מנעד הענישה ומתחמי הענישה בעבירת השוד הוא רחב. בעניין זה ראו למשל ע"פ 4841/13 ספי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 06.02.2014).

מטבע הדברים, הענישה בעבירת השוד מגוונת ותלויה בנסיבות ה"עושה" לרבות גילו של הנאשם ועברו הפלילי, אך בעיקר תלויה היא בנסיבות ה"מעשה" לרבות אופי האלימות, מידת הנזק הגופני והנפשי שנגרם, זהות הנשדדים (נותני שירות, קשישים, חסרי ישע, ילדים), שוויו וטיבו של הרכוש שנשדד, האם נעשה שימוש בנשק קר או חם, האם העבירה בוצעה בצוותא עם אחרים או על-ידי נאשם יחיד והאם נלוו לביצוע העבירה עבירות נלוות נוספות.

עם זאת, המגמה המסתמנת בפסיקה היא של החמרה בענישה, מתוך מתן משקל בכורה לשיקולי הגמול וההרתעה, כאשר לנסיבותיו של העברין ינתן משקל מופחת יחסית. ראו ע"פ 5881/14 ביארי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 26.7.2015).



בשים לב להערות מקדימות אלו תוצג פסיקה במקרים דומים:

ע"פ 350/13 **בשארית נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 9.6.2013) בו נדחה ערעורם של שני נאשמים שהורשעו בעבירות של שוד בנסיבות מחמירות וכניסה ושהיה שלא כדין בישראל והותיר על כנו עונש של 30 חודשי מאסר, כשעל שותפם שהיה נעדר עבר פלילי הושתו 20 חודשי מאסר. במקרה זה הנאשמים יחד עם השותף שדדו נהג מונית תוך שאחד מהם לפת את צווארו מאחור והשניים האחרים נטלו מהמונית 900 ש"ח, שני מכשירי טלפון נייד, משקפי שמש ומברג. הנאשמים יצאו מהמונית מבלי לשלם והשליכו את מפתחות המונית בסמוך למקום. בית המשפט העליון הדגיש כי:

"נהגי מונית הם משרתי ציבור במובן הרחב, הם בודדים ברכבם בשעות היום והלילה, ועליהם ליתן את השירות; על כן על בית המשפט להגן עליהם מפני זדים";

בע"פ 8424/10 **מדינת ישראל נ' פרץ** (פורסם בנבו, 15.2.2011) קיבל בית המשפט העליון את ערעור המדינה ודחה את ערעורו של נאשם שהורשע בשוד של נהג מונית והעמידו על 24 חודשי מאסר חלק 18 חודשים שנגזרו עליו. במקרה זה חבורת נוסעים שדדו את נהג המונית לאחר שזה הסיעם למקום חפצם. ערעור המדינה התקבל חרף כך שהנאשם עצמו לא נקט באלימות כלפי נהג המונית (אם כי היה זה הוא שדרש כסף מנהג המונית וגנב מכשיר טלפון ומירס, וואצ'רים לנסיעה ואת מפתחות המונית) וחרף היותו צעיר שבעניינו הוגשה המלצה שיקומית של שירות המבחן;

בע"פ 4571/11 **אדלר נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 6.2.2012) דחה בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בשני מעשי שוד של נהגי מוניות והותיר על כנו עונש של 36 חודשי מאסר, לא כולל הפעלת מאסר מותנה שהופעל;

בע"פ 1114/15 **גנאים נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 16.11.2015) דחה בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהצטייד בכפפות ובכלי הנחזה לאקדח ויחד עם אחר שדדו חנות מכולת כשהם רעולי פנים והותיר על כנו עונש של 42 חודשי מאסר, חרף העדר עבר פלילי וחרף כך שלא היה שימוש באלימות פיזית;

בע"פ 7459/12 **שיבר נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 20.06.2013) (להלן: "עניין שיבר") קיבל בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם צעיר שהורשע בעבירת שוד של חנות נוחות בתחנת דלק בשל שיקולי שיקום והמיר עונש מ-30 חודשי מאסר שהשית עליו בית המשפט המחוזי לעונש של 24 חודשי מאסר. הנאשם שחבש כובע גרב על פניו שדד סכום בסך 900 ₪ תוך שהוא מאיים על המוכר ומציג לו סכין שהייתה ברשותו;

עיינתי בפסיקה שצרפו הצדדים.

המאשימה צרפה את ע"פ 5535/12 **כאברי נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 1.5.2013) בו קיבל בית המשפט העליון את ערעורם של נאשמים והעמיד את עונשו של נאשם 1 (ע"פ 5535/12) שהורשע בעבירות



של קשירת קשר ושווד בנסיבות מחמירות על 46 חודשי מאסר חלף ארבע וחצי שנות מאסר ואת עונשו של נאשם 2 (ע"פ 6471/12) שהורשע בעבירות של שוד ושיבוש מהלכי משפט על 40 חודשי מאסר חלף ארבע שנות מאסר. במקרה של מערער 1 תקף זה בצוותא מתלוננת ושדד את תיקה ובמקרה של מערער 2 חטף זה מהמתלוננת טלפון סלולארי ותקף אותה לאחר שזו רדפה אחריו;

בע"פ 5683/12 **צוקי נ' מדינת ישראל** (פורסם בנבו, 20.12.2012) קיבל בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בעבירת שוד והעמיד את עונשו על 32 חודשי מאסר חלף 42 חודשי מאסר שהטיל עליו בית המשפט המחוזי. במקרה זה תקף הנאשם מתלוננת שעסקה במתן שירותי מין באמצעות חפץ חד ונטל ממנה סכום של 500 ₪. בית המשפט העליון נימק ההקלה בין היתר בכך שהנאשם הורשע בעבירת שוד לפי סעיף 402(א) לחוק העונשין (כבעניינו) בעוד שהערכאה הדיונית התבססה על פסיקה שהתייחסה לעבירת השוד החמורה יותר, לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין;

בת"פ (מחוזי-מרכז לוד) 33979-10-21 **מדינת ישראל נ' פורטל** (פורסם בנבו, 24.10.2022) גזר בית המשפט המחוזי על נאשם שהורשע בעבירת שוד עונש של 15 חודשי מאסר. במקרה זה דובר בנאשם חסר עבר פלילי ששדד 5,642 ₪ מסניף דואר באמצעות איומים;

ב"כ הנאשם הפנה לע"פ 9094/12 טספאי נ' מדינת ישראל (פורסם בנבו, 28.4.2013) בו קיבל בית המשפט העליון את ערעורו של נאשם שהורשע בעבירה של שוד והעמידו על 6 חודשי מאסר לריצוי בעבדות שירות חלף 10 חודשי מאסר שהטיל עליו בית המשפט המחוזי. במקרה זה הנאשם שדד 5,890 ₪ מבנק באמצעות איום על פקידה בכך שגרם לה להבין שבכיסו אקדח והכל בשל חובות שצבר. בית המשפט העליון הדגיש כי מדובר במקרה יוצא דופן, הן במישור של נסיבות המעשה והן במישור של נסיבות העושה, אשר ככלל חי חיים נורמטיביים;

בת"פ (מחוזי-חיפה) 54647-01-20 **מדינת ישראל נ' יולזרי** (פורסם בנבו, 27.12.2020) גזר בית המשפט המחוזי על נאשם שהורשע בעבירת שוד 9 חודשי מאסר לריצוי בעבדות שירות לאחר המלצה חיובית של שירות המבחן. במקרה זה הנאשם שדד 2,990 ₪ מבנק באמצעות איום על הפקידה באקדח דמה. יצוין, כי לנאשם זה לא היה עבר פלילי;

בת"פ (מחוזי-חיפה) 21775-06-16 **מדינת ישראל נ' באר** (פורסם בנבו, 28.9.2016) גזר בית השפט המחוזי על נאשם שהורשע בעבירת שוד עונש של 12 חודשי מאסר. במקרה זה הנאשם שדד 28,450 ₪ מבנק לאחר שהורה לפקידת הבנק למסור לו את הכסף שנמצא בקופה. גם נאשם זה היה נעדר עבר פלילי למעט עבירת עריקות מהצבא.

15. לעניין הנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירה מצאתי לתת משקל להודאת הנאשם ולחיסכון בזמן שיפוטי הנגזר ממנה; לנסיבותיו האישיות-משפחתיות המורכבות ולקושי הצפוי לו מעונש המאסר שיוטל עליו. כן מצאתי



לתת משקל לרצון ולמוטיבציה שהביע הנאשם לשקם את חייו.

מנגד, מצאתי לתת משקל לעברו הפלילי המכביד של הנאשם. זה כולל 7 הרשעות קודמות בעבירות רכוש, סמים, הפרעה לשוטר והסעת שב"ח ובגינם נדון לא פעם לעונשי מאסר.

בין יתר הרשעותיו גם הרשעה בעבירת שוד מלפני כשנתיים וחצי בגינה נדון לעונש של 28 חודשי מאסר, פיצוי ומאסר על תנאי בר הפעלה בעניינו.

נתתי משקל גם לכך שהנאשם ביצע את העבירה מושא גזר דין זה כארבעים יום בלבד לאחר שהשתחרר ממאסרו בגין ביצוע עבירה דומה.

מקבץ נתונים זה, יחד עם האמור בתסקיר שירות המבחן, מלמד על כך שיש צורך לתת ביטוי בענישה לא רק לשיקול הרתעת הרבים היפה לגזרה זו של עבירות המבוצעות כלפי נתני השירות, כי אם גם לשיקול הרתעת הנאשם עצמו.

בשים לב לכלל הנתונים מעלה ובשים לב לכלל ההדרגתיות בענישה, המצריך השתתפות עונש מכביד יותר על נאשם ששב וביצע עבירה דומה (רע"פ 3173/09 פראגין נ' מדינת ישראל [פורסם בנבו, 5.5.2009]), נכון היה להטיל על הנאשם עונש מכביד משמעותי מזה אשר הוטל על הנאשם בתיק הקודם, במנותק מהמאסר המותנה התלוי ועומד כנגדו. אם לא מצאתי לעשות כן, הרי שהדבר נובע מהרצון לעודד את הנאשם להמשיך ולפעול למען שיקומו במהלך המאסר.

16. לנאשם מאסר מותנה מת"פ 19-10-22755 בן 6 חודשים. ב"כ הנאשם עתר להפעילו בחופף לתקופת המאסר שתגזר על הנאשם. סעיף 58 לחוק העונשין קובע כלל ולפיו **"מי שהוטל עליו עונש מאסר בשל עבירה נוספת והופעל נגדו עונש המאסר על תנאי, ישא, על אף האמור בסעיף 45, את שתי תקופות המאסר בזו אחר זו, זולת אם בית המשפט שהרשיעו בשל העבירה הנוספת ציווה, מטעמים שירשמו, ששתי התקופות כולן או מקצתן יהיו חופפות"**.

על-פי הכלל המוסדר בסעיף 58 הנ"ל נראה כי יש להורות על הפעלת המאסר המותנה במצטבר לעונש המאסר שיוטל על הנאשם במסגרת תיק זה וזאת אף בשים לב לזמן הקצר שחלף מאז שחרורו ממאסר לביצוע העבירה בתיק זה. יחד עם זאת, מצאתי במקרה זה לחפוף באופן משמעותי את המאסר המותנה למאסר שיוטל על הנאשם, וזאת בשל לקיחת האחריות על-ידו וגם כאמור בשל הרצון לעודד את הנאשם להמשיך ולפעול לשיקומו במהלך מאסרו.

17. לאור כל האמור לעיל, אני גוזר על הנאשם את העונשים הבאים:



א. 28 חודשי מאסר בפועל.

אני מפעיל את המאסר המותנה בן 6 חודשים מת"פ 22755-10-19 באופן שחודשיים ממנו ירוצו במצטבר לעונש המאסר שהוטל על הנאשם במסגרת תיק זה וארבעה חודשים ירוצו בחופף.

סה"כ ירצה הנאשם 30 חודשי מאסר בניכוי ימי מעצרו.

ב. 12 חודשי מאסר על תנאי, למשך 3 שנים מיום שחרור הנאשם ממאסרו, שלא לעבור עבירת אלימות או רכוש מסוג פשע.

6 חודשי מאסר על תנאי, למשך 3 שנים מיום שחרור הנאשם ממאסרו, שלא לעבור עבירת אלימות או רכוש מסוג עוון (למעט עבירה של החזקת נכס החשוד כגנוב).

ג. פיצוי בסך של ₪ 1,500 למתלונן, ע.ת 1 ר' פ'. הפיצוי ישולם בתוך חצי שנה מהיום.

זכות ערעור בתוך 45 יום לבית המשפט העליון.

ניתן היום, ט"ז שבט תשפ"ג, 07 פברואר 2023, במעמד הצדדים.